

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2018. gada 27. februārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – LES 19. panta 1. punkts – Tiesību aizsardzības līdzekļi – Efektīva tiesību aizsardzība tiesā – Tiesnešu neatkarība – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 47. pants – Darba samaksas samazinājums valsts civildienestā – Budžeta taupības pasākumi

Lieta C-64/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Supremo Tribunal Administrativo* (Augstākā administratīvā tiesa, Portugāle) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 7. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 5. februārī, tiesvedībā

Associação Sindical dos Juízes Portugueses

pret

Tribunal de Contas.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*], palātu priekšsēdētāji L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], A. Ross [*A. Rosas*], E. Levits (referents) un K.G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*], tiesneši K. Toadere [*C. Toader*], M. Safjans [*M. Safjan*], D. Švābi [*D. Šváby*] M. Bergere [*M. Berger*], A. Prehala [*A. Prechal*], E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*] un E. Regans [*E. Regan*],

ģenerāladvokāts: H. Saugmandsgors Ēe [*H. Saugmandsgaard Øe*],

sekretāre: M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2017. gada 13. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* vārdā – *M. Rodrigues, advogado*,
- Portugāles valdības vārdā – *L. Inez Fernandes* un *M. Figueiredo*, kā arī *M. Rebelo*, *F. Almeida* un *V. Silva*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *L. Flynn* un *M. França*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2017. gada 18. maija tiesas sēdē,

* Tiesvedības valoda – portugāļu.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par LES 19. panta 1. punkta otrās daļas un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. panta interpretāciju.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdu starp *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (Portugāles tiesnešu arodbiedrība, turpmāk tekstā – “ASJP”) un *Tribunal de Contas* (Revīzijas palāta, Portugāle) par šīs iestādes locekļiem maksājamās darba samaksas summas samazinājumu uz laiku atbilstoši Portugāles valsts budžeta politikas pamatnostādņēm.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 LES 2. pantā ir noteikts:

“Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības. Šīs vērtības dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kur valda plurālisms, tolerance, taisnīgums, solidaritāte un kur nav diskriminācijas, kā arī valda sieviešu un vīriešu līdztiesība.”

- 4 LES 19. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Eiropas Savienības Tiesas sastāvā ir Tiesa, Vispārējā tiesa un specializētās tiesas. Tā nodrošina, ka tiek ievērots tiesiskums Līgumu interpretēšanā un piemērošanā.

Dalībvalstis nodrošina tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības.

2. [..]

Tiesas tiesnešus un ģenerālvokātus un Vispārējās tiesas tiesnešus izvēlas no personām, par kuru neatkarību nav šaubu [..].”

Portugāles tiesības

- 5 2014. gada 12. septembra *Lei n.º 75/2014 – Estabelece os mecanismos das reduções remuneratórias temporárias e as condições da sua reversão* (Likums Nr. 75/2014, ar ko nosaka mehānismus darba samaksas samazinājumam uz laiku un kārtību tās atjaunošanai) (*Diário da República*, 1. sērija, Nr. 176, 2014. gada 12. septembris, 4896. lpp.; turpmāk tekstā – “Likums Nr. 75/2014”) atbilstīgi tā 1. panta 1. punktā teiktajam nosaka uz laiku piemērot mehānismu, kādā samazināms darba samaksas apmērs civildienestā.

6 Šā likuma 2. pants ir izteikts šādā redakcijā:

“1 – Personu, kas norādītas 9. punktā, kopējā bruto mēneša darba samaksa, kas pārsniedz 1500 EUR, neatkarīgi no tā, vai minētajā datumā šīs personas jau pilda amata pienākumus vai sāk tos pildīt vēlāk, kā arī neatkarīgi no viņu statusa tiek samazināta šādi:

- a) 3,5 % no kopējās darba samaksas summas, kas pārsniedz 1500 EUR, bet ir mazāka par 2000 EUR;
- b) 3,5 % no 2000 EUR, kam pieskaita 16 % no kopējās darba samaksas summas, kas pārsniedz 2000 EUR, tādējādi panākot kopējo samazinājumu, kas ir starp 3,5 % un 10 % darba samaksai, kura ir vienāda vai lielāka nekā 2000 EUR un mazāka vai vienāda ar 4165 EUR;
- c) 10 % no kopējās darba samaksas, kas pārsniedz 4165 EUR.

[..]

9 – Šis likums ir piemērojams amatpersonām un citām turpmāk norādītajām personām:

- a) Republikas prezidents;
- b) *Assembleia da República* [Parlamenta] priekšsēdētājs;
- c) premjerministrs;
- d) *Assembleia da República* deputāti;
- e) valdības locekļi;
- f) *Tribunal Constitucional* [Konstitucionālās tiesas], *Tribunal de Contas* [Revīzijas palātas] tiesneši, ģenerālprokurors, vispārējās jurisdikcijas tiesu tiesneši, prokurori, administratīvo tiesu tiesneši, nodokļu lietu tiesu tiesneši un mirtiesneši;
- g) Republikas pārstāvji autonomajos reģionos;
- h) *assembleias legislativas das regiões autónomas* [autonomo reģionu parlamentu] deputāti;
- i) reģionālo pašpārvalžu locekļi;
- j) vēlētie vietējie pārstāvji;
- k) citu iepriekšējos apakšpunktos neuzskaitīto Konstitūcijā paredzēto orgānu locekļi, neatkarīgu administratīvu iestāžu pārraugošo struktūru locekļi, tostarp to iestāžu, kuras darbojas *Assembleia da República* pakļautībā;
- l) iepriekš minēto amatpersonu un iestāžu, Tieslietu padomes priekšsēdētāja un priekšsēdētāja vietnieka, Administratīvo un nodokļu tieslietu padomes priekšsēdētāja un priekšsēdētāja vietnieka, *Supremo Tribunal de Justiça* [Augstākās tiesas] priekšsēdētāja, *Tribunal Constitucional* [Konstitucionālās tiesas] priekšsēdētāja un tiesnešu, *Supremo Tribunal Administrativo* [Augstākās administratīvās tiesas] priekšsēdētāja, *Tribunal de Contas* [Revīzijas palātas] priekšsēdētāja, *Provedor de Justiça* [tiesībsarga] un ģenerālprokurora biroju, pārvaldības struktūru un atbalsta dienestu locekļi un darbinieki;
- m) bruņoto spēku un Republikas nacionālās gvardes (*GNR*) militārpersonas, tostarp kara tiesas tiesneši un militārie eksperti, kuri darbojas Prokuratūrā, kā arī citos bruņotajos spēkos;

- n) vadošie darbinieki Valsts prezidenta un Parlamenta dienestos, kā arī citos Konstitūcijā paredzēto orgānu atbalsta dienestos, citos centrālās, reģionālās un vietējās valsts pārvaldes dienestos un iestādēs, kā arī darbinieki, kuri pilda citus darba samaksas ziņā pielīdzinātus amata pienākumus;
- o) valsts pārvaldes amatpersonas vai tām pielīdzināmas personas, izpildinstitūciju, lēmēj institūciju, konsultatīvo, kontroles vai jebkuru citu likumā noteiktu vispārēju vai specializētu valsts iestāžu locekļi, publisko tiesību juridisko personu, kuras ir neatkarīgas, jo iesaistītas regulējošā, pārraudzības vai audita nozarē, publisku kapitālsabiedrību, kuras kapitāla daļas pārsvarā vai pilnībā pieder valstij, publisku uzņēmumu un uzņēmumu, kuri darbojas reģionālās un pašvaldību uzņēmējdarbības nozarē, sabiedrisko fondu un jebkuras citas valsts iestādes locekļi;
- p) darbinieki, kuri pilda valsts amatpersonu funkcijas, strādājot Valsts prezidenta birojā, Parlamentā vai citos Konstitūcijā paredzētajos orgānos, kā arī darbinieki, kuri pilda jebkāda veida valsts amatpersonu funkcijas, neatkarīgi no nodarbinātības publiskajā sektorā nosacījumiem, tostarp darbinieki, kuri ir norīkoti pārkvalifikācijai vai atrodas īpašā atvaļinājumā;
- q) īpaša statusa valsts institūciju un publisko tiesību juridisko personu, kuras ir neatkarīgas, jo iesaistītas regulējošā, pārraudzības vai audita nozarē, darbinieki, tajā skaitā neatkarīgu regulatīvo institūciju darbinieki;
- r) darbinieki publiskajās kapitālsabiedrībās, kurās kapitāla daļas pārsvarā vai pilnībā pieder valstij, valsts uzņēmumos un struktūrvienībās, kuras darbojas reģionālā un pašvaldību uzņēmējdarbības nozarē;
- s) iepriekšējos apakšpunktos neminētu publisko tiesību sabiedrisko nodibinājumu, privāto tiesību sabiedrisko nodibinājumu un valsts organizāciju darbinieki un vadītāji;
- t) rezerves personāls, darbinieki pirmspensijas vecumā vai uz laiku norīkoti darbinieki, kuri nav aktīvā dienestā un kuri saņem pabalstus, kas tiek indeksēti atbilstoši aktīvā dienestā esošā personāla darba samaksai.

[..]

15 – Šajā pantā paredzētā sistēma ir obligāta un noteicoša attiecībā pret visām tai pretrunā esošajām speciālajām vai izņēmuma tiesību normām, kā arī darba tiesiskās attiecības kolektīvi reglamentējošiem instrumentiem un darba līgumiem, kuros nevar atkāpties no šīs sistēmas vai to grozīt.”

- 7 Ar 2015. gada 30. decembra *Lei n.º 159-A/2015 – Extinção da redução remuneratória na Administração Pública* (Likums Nr. 159-A/2015, ar ko nosaka darba samaksas samazinājuma valsts pārvaldē beigas) (*Diário da República*, 1. sērija, Nr. 254, 2015. gada 30. decembris, 10006-(4). lpp., turpmāk tekstā – “Likums Nr. 159-A/2015”), sākot no 2016. gada 1. janvāra, pakāpeniski tika atcelti no Likuma Nr. 75/2014 izrietošie darba samaksas samazinājuma pasākumi.
- 8 Šā likuma 1. pantā ir paredzēts:
“Ar šo likumu nākamajā pantā izklāstītajā kārtībā tiek izbeigts ar [...] Likumu Nr. 75/2014 paredzētais darba samaksas samazinājums.”
- 9 Minētā likuma 2. pantā ir noteikts:
“[...] Likumā Nr. 75/2014 paredzētais darba samaksas samazinājums pakāpeniski tiks atcelts 2016. gada gaitā ik ceturksni šādā kārtībā:
a) darba samaksas atjaunošana 40 % apmērā no 2016. gada 1. janvāra;

- b) darba samaksas atjaunošana 60 % apmērā no 2016. gada 1. aprīļa;
 - c) darba samaksas atjaunošana 80 % apmērā no 2016. gada 1. jūlija;
 - d) pilnīga darba samaksas samazinājuma izbeigšana no 2016. gada 1. oktobra.”
- 10 Atbilstīgi 1997. gada 26. augusta *Lei n.º 98/97 de Organização e Processo do Tribunal de Contas* (Likums Nr. 98/97 par Revīzijas palātas organizāciju un procedūru) (*Diário da República*, I-A sērija, Nr. 196, 1997. gada 26. augusts) šī iestāde kontrolē tostarp Savienības pašu resursu iekasēšanu un no tās gūto finanšu resursu izlietojumu un šajā jomā atbilstīgi šā likuma 5. panta 1. punkta h) apakšpunktam var rīkoties sadarbībā ar kompetentajām Savienības institūcijām. Atbilstīgi šā paša likuma 44. un 96. pantam šai iestādei ir uzticēts arī izskatīt jautājumus par tiesību aktu, līgumu vai citu valsts izdevumus vai parādus izraisošu instrumentu likumības iepriekšēju pārbaudi (*visto*), tostarp publiskā iepirkuma procedūrās.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 11 Ar Likumu Nr. 75/2014 Portugāles likumdevējs, sākot ar 2014. gada oktobri, uz laiku samazināja darba samaksu virknei amatpersonu un personu, kuras veic funkcijas valsts sektorā. Piemērojot “atalgojuma pārvaldības” administratīvos aktus, kas pieņemti uz šā likuma pamata, *Tribunal de Contas* (Revīzijas palāta) tiesnešu darba samaksa tika samazināta.
- 12 *ASJP*, rīkojoties *Tribunal de Contas* (Revīzijas palāta) locekļu vārdā, *Supremo Tribunal Administrativo* (Augstākā administratīvā tiesa, Portugāle) cēla īpašu administratīvi tiesisku prasību, lai panāktu šo administratīvo aktu atcelšanu attiecībā uz 2014. gada oktobri un nākamajiem mēnešiem, prasot, lai atbildētājam noteiktu atmaksāt algas ieturējumus, pieskaitot likumiskos kavējuma procentus, kā arī atzītu attiecīgo personu tiesības saņemt atalgojumu pilnībā.
- 13 Šīs prasības pamatojumam *ASJP* norāda, ka ar algas samazināšanas pasākumiem tiek pārkāpts “tiesnešu neatkarības princips”, kas noteikts ne vien Portugāles Konstitūcijā, bet arī Savienības tiesībās – LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā un Hartas 47. pantā.
- 14 Iesniedzējtiesas skatījumā, valsts sektorā maksājāmās darba samaksas pagaidu samazinājuma pasākumi balstās tajā, ka 2011. gadā Portugāles valsts budžetā bija jāsamazina pārmērīgs budžeta deficīts. Tā uzskata, ka šie pasākumi tika pieņemti atbilstoši Savienības tiesībām vai vismaz tajos rodama to izcelsme, jo šie obligātie pasākumi Portugāles valdībai esot noteikti ar Savienības lēmumiem, ar kuriem tostarp tika piešķirta finansiāla palīdzība šai dalībvalstij.
- 15 Šajā ziņā šī tiesa norāda, ka rīcības brīvība, ar kādu Portugāles valsts ir apveltīta, ieviešot savas budžeta politikas pamatnostādnes, un ko ir atzinušas Savienības iestādes, tomēr neatbrīvo to no pienākuma ievērot vispārējos Savienības tiesību principus, tostarp tiesnešu neatkarības principu, kas piemērojami gan Savienības tiesām, gan valstu tiesām.
- 16 Proti, iesniedzējtiesas skatījumā, no Savienības tiesību sistēmas izrietošo tiesību efektīvu aizsardzību tiesā atbilstīgi LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai nodrošina galvenokārt valstu tiesas. Tām šī aizsardzība esot jāievieš, ņemot vērā Hartas 47. pantā noteiktos neatkarības un objektivitātes principus.
- 17 Iesniedzējtiesa šajā ziņā uzsver, ka tiesas iestāžu neatkarība ir atkarīga no to locekļu statusam piešķirtajām garantijām, tostarp darba samaksas ziņā.

- 18 Šādos apstākļos *Supremo Tribunal Administrativo* (Augstākā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai, ņemot vērā pārmērīga budžeta deficīta novēršanas un finansiālā atbalsta, ko regulē Eiropas Savienības normas, obligātās prasības, tiesnešu neatkarības princips, kāds tas izriet no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas, Hartas 47. panta un Tiesas judikatūras, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj Portugāles tiesnešiem piemērotos darba samaksas samazināšanas pasākumus tāpēc, ka tos vienpusēji un turpināti piemēro citi Konstitūcijā paredzētie orgāni, kā tas izriet no Likuma [Nr. 75/2014] 2. panta?”

Par prejudiciālo jautājumu

Par pieņemamību

- 19 Eiropas Komisija apgalvo, ka iesniedzējtiesa lēmumā nav izklāstījusi iemeslus, kas pamato interpretēt lūgto Savienības tiesību normu izvēli.
- 20 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka no sadarbības gara, kam jābūt klātesošam prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā, izriet, ka ir nepieciešams, ka iesniedzējtiesa lēmumā lūgt prejudiciālu nolēmumu izklāsta konkrētus iemeslus, kuru dēļ tā uzskata, ka atbilde uz tās jautājumiem par Savienības tiesību normu interpretāciju ir nepieciešama strīda atrisināšanai (skat. šajā nozīmē spriedumu, 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brands u.c.*, C-547/14, EU:C:2016:325, 47. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 21 Šajā gadījumā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pietiekamas norādes, lai ļautu Tiesai saprast, kādu iemeslu dēļ iesniedzējtiesa lūdz interpretēt LES 19. panta 1. punkta otro daļu un Hartas 47. pantu pamatlietas vajadzībām.
- 22 Savukārt Portugāles valdība apgalvo, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu esot nepieņemams tāpēc, ka 2016. gada 1. oktobrī ar Likumu Nr. 159-A/2015 ir pilnībā atcelts algas samazinājums, kas no 2014. gada 1. oktobra bija skāris valsts sektorā strādājošās personas. Tā iebilst, ka vairs nav jēgas nevienam apgalvojumam par to, ka šā algas samazinājuma dēļ neesot ievērots tiesnešu neatkarības princips.
- 23 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas lūgumu tostarp arī tad, ja ir skaidri redzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu vai arī ja problēma ir hipotētiska (skat. it īpaši spriedumu, 2016. gada 21. decembris, *Associazione Italia Nostra Onlus*, C-444/15, EU:C:2016:978, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 24 Šajā gadījumā, kā to secinājumu 32. punktā ir norādījis ģenerālvokāts, strīds, ko izskata iesniedzējtiesa pamatlietā, ir par to administratīvo aktu atcelšanu, atbilstoši kuriem *Tribunal de Contas* (Revīzijas palāta) locekļiem tika samazināta darba samaksa, kā arī par to summu atgūšanu, kuras tika ieturētas, piemērojot Likumu Nr. 75/2014.
- 25 Taču no Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka summas, kas attiecīgajām personām tika ieturētas laikposmā no 2014. gada oktobra līdz 2016. gada oktobrim, nav tikušas tām atmaksātas. Tādēļ, tā kā pamatlietas priekšmets nav zudis, šo iebildi par nepieņemamību ir jānoraida.
- 26 No iepriekš izklāstītā izriet, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

Par lietas būtību

- 27 Ar uzdoto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai LES 19. panta 1. punkta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesnešu neatkarības princips nepieļauj piemērot dalībvalsts tiesu varas locekļiem tādus vispārējus algas samazinājuma pasākumus, par kādiem ir pamatlieta un kuri ir saistīti ar pārmērīga budžeta deficīta novēršanas obligātu nepieciešamību, kā arī ar Savienības finansiālās palīdzības programmu.
- 28 Tā kā prasītāja pamatlietā rikojas vienīgi *Tribunal de Contas* (Revīzijas palāta) locekļu interesēs, lai atbildētu uz šo jautājumu, ir jāņem vērā vienīgi šīs instances locekļu situācija.
- 29 Vispirms ir jāatzīmē attiecībā uz LES 19. panta 1. punkta otrās daļas piemērošanu *ratione materiae*, ka šī norma darbojas “jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības”, neatkarīgi no situācijas, kādā dalībvalstis isteno šīs tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē.
- 30 Atbilstīgi LES 2. pantam Savienība ir dibināta, pamatojoties uz tādām vērtībām kā tiesiskums, kas ir kopīgas dalībvalstīm sabiedrībā, kurā valda tostarp taisnīgums. Šajā ziņā jānorāda, ka dalībvalstu un tostarp to tiesu savstarpējā uzticēšanās ir balstīta pamatpremīsā, ka dalībvalstīm ir virkne kopīgu vērtību, uz kurām ir balstīta Savienība, kā tas ir norādīts šajā LES 2. pantā (skat. šajā nozīmē atzinumu 2/13 (Savienības pievienošanās ECPAK), 2014. gada 18. decembris, EU:C:2014:2454, 168. punkts).
- 31 Savienība ir tiesību Savienība, kurā indivīdiem ir tiesības apstrīdēt tiesā jebkura valsts lēmuma vai cita akta par Savienības tiesību akta piemērošanu tiem likumību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 3. oktobris, *Inuit Tapiriit Kanatami* u.c./Parlaments un Padome, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 91. un 94. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 32 LES 19. pants, kurā konkretizē LES 2. pantā apstiprinātā tiesiskuma vērtību, uztic pienākumu nodrošināt tiesas kontroli Savienības tiesību sistēmā ne tikai Tiesai, bet arī valstu tiesām (skat. šajā nozīmē atzinumu 1/09 (Nolīgums, ar ko izveido vienotu sistēmu strīdu izskatīšanai patentu jomā), 2011. gada 8. marts, EU:C:2011:123, 66. punkts; spriedumus, 2013. gada 3. oktobris, *Inuit Tapiriit Kanatami* u.c./Parlaments un Padome, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 90. punkts, kā arī 2015. gada 28. aprīlis, *T & L Sugars* un *Sidul Açúcares*/Komisija, C-456/13 P, EU:C:2015:284, 45. punkts).
- 33 Šīs tiesas sadarbībā ar Tiesu šādi pilda tām kopīgi uzticētu uzdevumu, lai nodrošinātu, ka Līgumu interpretēšanā un piemērošanā tiek ievērots tiesiskums (skat. šajā nozīmē atzinumu 1/09 (Nolīgums, ar ko izveido vienotu sistēmu strīdu izskatīšanai patentu jomā), 2011. gada 8. marts, EU:C:2011:123, 69. punkts, kā arī spriedumu, 2013. gada 3. oktobris, *Inuit Tapiriit Kanatami* u.c./Parlaments un Padome, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 99. punkts).
- 34 Tādējādi dalībvalstīm īpaši saskaņā ar LES 4. panta 3. punkta pirmajā daļā minēto lojālas sadarbības principu ir jānodrošina to attiecīgajā teritorijā Savienības tiesību piemērošana un ievērošana (skat. šajā nozīmē atzinumu 1/09 (Nolīgums, ar ko izveido vienotu sistēmu strīdu izskatīšanai patentu jomā), 2011. gada 8. marts, EU:C:2011:123, 68. punkts). Šajā ziņā un kā tas paredzēts LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, dalībvalstis nodrošina tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai indivīdiem jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības. Tādējādi dalībvalstīm ir jāparedz tiesību aizsardzības līdzekļu un procesuālo līdzekļu sistēma, kas šajās jomās nodrošina efektīvu tiesību aizsardzību tiesā (skat. šajā nozīmē spriedumu, 2013. gada 3. oktobris, *Inuit Tapiriit Kanatami* u.c./Parlaments un Padome, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 100. un 101. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 35 Proti, tiesību, kuras indivīdi gūst no Savienības tiesībām, efektīvas aizsardzības tiesā princips, uz ko ir atsauce LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, ir Savienības tiesību vispārējs princips, kas izriet no dalībvalstīm kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām un kas tika atzīts Eiropas Cilvēktiesību un

- pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kura parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī, 6. un 13. pantā, un kas šobrīd ir apstiprināts Hartas 47. pantā (skat. šajā nozīmē spriedumus, 2007. gada 13. marts, *Unibet*, C-432/05, EU:C:2007:163, 37. punkts, un 2010. gada 22. decembris, *DEB*, C-279/09, EU:C:2010:811, 29.–33. punkts).
- 36 Tas, ka vispār pastāv efektīva tiesas kontrole, kas ir paredzēta, lai nodrošinātu Savienības tiesību ievērošanu, ir nedalāmi saistīts ar pašu tiesiskuma būtību (skat. šajā ziņā spriedumu, 2017. gada 28. marts, *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236, 73. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 37 No tā izriet, ka ikkatrai dalībvalstij ir jānodrošina, ka attiecīgās instances, kas kā “tiesa” Savienības tiesību izpratnē ietilpst tās tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, atbilst efektīvas tiesību aizsardzības tiesā prasībām.
- 38 Šajā ziņā jānorāda, ka, vērtējot “tiesas” statusu, ir jāņem vērā, vai iestāde ir izveidota ar likumu, vai tā ir pastāvīga, vai tās jurisdikcijai ir obligātais raksturs, vai tajā notiek sacīkstes process, vai tā piemēro tiesību normas, kā arī vai tā ir neatkarīga (spriedums, 2017. gada 16. februāris, *Margarit Panicello*, C-503/15, EU:C:2017:126, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 39 Šajā gadījumā ir jānorāda, ka – atbilstoši Tiesas rīcībā esošajai informācijai, kas iesniedzējtiesai gan ir jāpārbauda, – *Tribunal de Contas* (Revīzijas palāta) saskaņā ar šā sprieduma 10. punktā minēto Likumu Nr. 98/97 var tikt iesniegti jautājumi par Savienības pašu resursiem un no tiem gūto finansiālo resursu izlietojumu. Taču šādi jautājumi var attiekties uz Savienības tiesību piemērošanu un interpretāciju (skat. it īpaši spriedumu, 2016. gada 26. maijs, *Județul Neamț* un *Județul Bacău*, C-260/14 un C-261/14, EU:C:2016:360). Tas pats attiecas uz jautājumiem par tiesību aktu, līgumu un citu valsts izdevumus vai parādus radošo instrumentu likumības iepriekšēju pārbaudi (*visto*) tostarp publiskā iepirkuma procedūrās, ar ko šajā instancē var vērsties atbilstoši likumam.
- 40 Tādēļ, tā kā *Tribunal de Contas* (Revīzijas palāta) kā “tiesa” šā sprieduma 38. punktā norādītajā nozīmē var spriest par Savienību tiesību piemērošanas vai interpretācijas jautājumiem, kas gan ir jāpārbauda iesniedzējtiesai, attiecīgajai dalībvalstij ir jānodrošina, ka šī instance atbilst efektīvas tiesību aizsardzības tiesā pamatprasībām atbilstīgi LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai.
- 41 Lai šādu aizsardzību nodrošinātu, īpaši svarīga ir šīs instances neatkarības saglabāšana, kā tas norādīts Hartas 47. panta otrajā daļā, kurā starp prasībām saistībā ar pamattiesībām uz efektīvu tiesisko aizsardzību ir norāde uz piekļuvi “neatkarīgai” tiesai.
- 42 Ar pašu tiesas spriešanas uzdevuma būtību nedalāmi saistītā neatkarība (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2006. gada 19. septembris, *Wilson*, C-506/04, EU:C:2006:587, 49. punkts; 2017. gada 14. jūnijs, *Online Games u.c.*, C-685/15, EU:C:2017:452, 60. punkts, kā arī 2017. gada 13. decembris, *El Hassani*, C-403/16, EU:C:2017:960, 40. punkts) ir jānodrošina ne vien Savienības līmenī Savienības tiesnešiem un ģenerālvokātiem, kā paredzēts LES 19. panta 2. punkta trešajā daļā, bet arī dalībvalstu līmenī – valstu tiesām.
- 43 Valstu tiesu neatkarība ir īpaši būtiska tiesu sadarbības sistēmas, ko iemieso LESD 267. pantā paredzētais prejudiciāla nolēmuma tiesvedības mehānisms, raitai darbībai, jo atbilstīgi šā sprieduma 38. punktā atgādinātajai pastāvīgajai judikatūrai šo mehānismu var iedarbināt vienīgi instance, kurai ir uzticēts piemērot Savienības tiesības un kura tostarp atbilst šim neatkarības kritērijam.
- 44 Neatkarības jēdziens nozīmē tostarp, ka attiecīgā instance pilda savas tiesas spriešanas funkcijas absolūtā autonomijā, ne ar vienu nebūdama nedz hierarhiskās, nedz padotības attiecībās un nesaņemot jebkādas izcelsmes norādījumus vai instrukcijas, un tādējādi ir pasargāta no ārējas iejaukšanās vai spiediena, kas varētu apdraudēt tās locekļu spriešanas neatkarību un ietekmēt to lēmumus (šajā ziņā

skat. spriedumus, 2006. gada 19. septembris, *Wilson*, C-506/04, EU:C:2006:587, 51. punkts, kā arī 2017. gada 16. februāris, *Margarit Panicello*, C-503/15, EU:C:2017:126, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 45 Gluži tāpat kā attiecīgās instances locekļu neatceļamība (skat. it īpaši spriedumu, 2006. gada 19. septembris, *Wilson*, C-506/04, EU:C:2006:587, 51. punkts) – arī darba samaksas saņemšana atbilstoši viņu veikto funkciju nozīmei ir ar tiesnešu neatkarību nedalāmi saistīta garantija.
- 46 Šajā gadījumā ir jānorāda, kā izriet no iesniedzējtiesas apgalvotā, ka algas samazinājuma pasākumi, par ko ir pamatlieta, tika pieņemti obligātā kārtā saistībā ar Portugāles valsts pārmērīga budžeta deficīta novēršanu un Savienības programmas par finansiālo palīdzību šai dalībvalstij kontekstā.
- 47 Šie pasākumi paredzēja darba samaksas ierobežotu procentuālu samazinājumu atkarībā no darba samaksas apmēra.
- 48 Tie tika piemēroti ne tikai *Tribunal de Contas* (Revīzijas palāta) locekļiem, bet plašāk dažādām valsts amatpersonām un personām, kas veic funkcijas valsts sektorā, tostarp likumdošanas, izpildvaras un tiesu varas pārstāvjiem.
- 49 Tādēļ šie pasākumi nav uzskatāmi par pieņemtiem konkrēti attiecībā uz *Tribunal de Contas* (Revīzijas palāta) locekļiem. Gluži pretēji, tie šķiet esam vispārīgi pasākumi ar mērķi, lai visi valsts civildienesta ierēdņi kopīgi piedalītos taupības centienos, ko diktē nepieciešamība samazināt Portugāles valsts pārmērīgo budžeta deficītu.
- 50 Visbeidzot, kā izriet gan no Likuma Nr. 75/2014 virsraksta, gan no tā 1. panta 1. punkta paša formulējuma, ar šo likumu noteiktie algas samazinājuma pasākumi, kas stājās spēkā 2014. gada 1. oktobrī, bija paredzēti uz [noteiktu] laiku. Atbilstīgi 2016. gadā noritējušajam pakāpeniskam šo pasākumu atcelšanas procesam 2016. gada 1. oktobrī ar Likumu Nr. 159-A/2015 darba samaksas samazinājums tika galīgi izbeigts.
- 51 Šādos apstākļos algas samazinājuma pasākumi, par ko ir pamatlieta, nav uzskatāmi par *Tribunal de Contas* (Revīzijas palāta) locekļu neatkarībai kaitējošiem.
- 52 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu jāatbild, ka LES 19. panta 1. punkta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesnešu neatkarības princips ļauj piemērot *Tribunal de Contas* (Revīzijas palāta) locekļiem tādus vispārējus algas samazinājuma pasākumus, kādi ir pamatlietā un kuri ir saistīti ar obligātu nepieciešamību novērst pārmērīgu budžeta deficītu, kā arī Savienības finansiālās palīdzības programmu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 53 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospiež:

LES 19. panta 1. punkta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesnešu neatkarības princips neliedz piemērot *Tribunal de Contas* (Revīzijas palāta, Portugāle) locekļiem tādus vispārējus algas samazinājuma pasākumus, kādi ir pamatlietā un kuri ir saistīti ar obligātu nepieciešamību novērst pārmērīgu budžeta deficītu, kā arī Eiropas Savienības finansiālās palīdzības programmu.

[Paraksti]

